

IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

2019 m. lapkričio 15 d. Nr. A121-23287/19(2.1.19-AD18)

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 11 punktu, 4 ir 5 dalimis Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) meras 2019 m. rugpjūčio 30 d. potvarkiu Nr. 22-202/19 sudarė darbo grupę korupcijos pasireiškimo Savivaldybės administracijos veiklos srityse nustatyti (toliau – Darbo grupė), susidedančią iš (pareigos iki Savivaldybės administracijos struktūros pakeitimų įgyvendinimo 2019 m. rugsėjo 10 d.) Personalo departamento Korupcijos ir nusižengimų prevencijos skyriaus vedėjos Tatjanos Rusenko (darbo grupės vadovė), šio skyriaus vyriausiųjų specialistų Giedrės Ūdraitės (darbo grupės vadovo pavaduotoja), Renatos Michalkevičienės, Aistės Paludnevičiūtės ir Saugaus miesto departamento vyriausiosios specialistės Boženos Bevzos. Į Darbo grupės sudėtį konsultantų teisėmis įtraukti Miesto plėtros departamento Detaliojo planavimo ir architektūros skyriaus patarėjas Egidijus Dedūra ir šio skyriaus Vakarinės teritorijos poskyrio vedėja Danutė Eidukonytė.

Nurodytu potvarkiu Savivaldybės meras įpareigojo Darbo grupę atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą teritorijų detaliojo planavimo srityje. Pasirenkant šią sritį atsižvelgta į Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytus kriterijus ir daryta prielaida, kad analizuojama sritis visiškai atitinka 3-5 punktuose nustatytus kriterijus: atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu, taip pat į Savivaldybės Antikorupcijos komisijos siūlymą.

Vilniaus miesto savivaldybės mero 2019 m. rugpjūčio 30 d. potvarkio Nr. 22-202/19 3 punktu Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovai buvo įpareigoti sudarytajai Darbo grupei pateikti korupcijos pasireiškimo tikimybės išvadas. Įmonės atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės savo veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą ir visa tai surašė savo korupcijos pasireiškimo tikimybės išvadose.

Analizės rūšis – veiklos atitinkamoje srityje analizė antikorupciniu požiūriu. Analizuojamas laikotarpis: 2018 m. sausio 1 d. – 2019 m. spalio 30 d. Analizė pradėta 2019 m. rugsėjo 1 d., baigta 2019 m. lapkričio 15 d.

Pagrindinis Darbo grupės tikslas buvo nustatyti konkrečius korupcijos rizikos veiksnius ir kitas sąlygas, įvykius bei aplinkybes, galinčias sudaryti prielaidas Savivaldybės administracijos tarnautojams padaryti korupcinio pobūdžio nusižengimus detaliojo teritorijų planavimo srityje, kitas prielaidas korupcijai šioje srityje pasireikšti bei pateikti siūlymus dėl procesų tobulinimo.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas dokumentiniu ir žodiniu būdais, naudojant formalųjį, lyginamąjį, sisteminių metodus: buvo analizuojami teisės aktai, Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių nuostatai, valstybės tarnautojų (darbuotojų) pareigybių

aprašymai ir kt., kalbėtasi su atsakingų už nurodytą sritį Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių valstybės tarnautojais (darbuotojais), nagrinėti su tikrinamąja sritimi susiję dokumentai, išanalizuota 2019 m. birželio 17 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-3 „Teritorijų planavimas“, teismų praktika. Analizės atlikimo metu buvo vertinama, ar nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri ir ar nėra tikimybės korupcijos apraiškos, ar teisės aktuose įtvirtinti sprendimo priėmimo principai, aiškūs ir suprantami kriterijai, sprendimų priėmimo terminai, aiškiai apibrėžti sprendimus priimančys subjektai, atskiros sprendimo priėmimo ir kontrolės funkcijos, ar nustatyta tvarka yra pakankama, konkrečiai apibrėžta, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų valstybės tarnautojams veikti savo nuožiūra, ar aiški sprendimų apskundimo tvarka.

Savivaldybės valdomų įmonių korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvadų apibendrinimas. Šiuo metu Savivaldybėje yra 11 valdomų įmonių. Iš jų septynios yra akcinės/uždarnosios akcinės bendrovės – UAB „Grinda“, UAB „Vilniaus apšvietimas“ (iki 2018 m. lapkričio 14 d. buvęs pavadinimas UAB „Vilniaus gatvių apšvietimo elektros tinklai“), UAB „Vilniaus viešasis transportas“, UAB „Vilniaus vandenys“, UAB „Vilniaus vystymo kompanija“, UAB „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras“, AB „Šilumos tinklai“ ir keturios savivaldybės įmonės – SĮ „Vilniaus atliekų sistemos administratorius“, SĮ „Susisiekimo paslaugos“, SĮ „Vilniaus planas“, SĮ „Vilniaus miesto būstas“ (toliau – Įmonės).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizė Įmonėse buvo atliekama naudojant dokumentų analizės metodą, kartu su lyginamuoju ir sisteminiu metodais. Tyrimo metu buvo analizuojami vidaus ir išorės teisės aktai, Įmonių struktūrinių padalinių nuostatai (įstatatai), darbuotojų pareigybių aprašymai, Vilniaus miesto savivaldybės teisės aktai, statistiniai duomenys, taip pat buvo apklausiami darbuotojai ir renkama bei analizuojama jų pateikta informacija bei dalyvaujama vidiniuose pasitarimuose, susitikimuose.

Visų Įmonių analizuojamas korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo laikotarpis labai skyrėsi – Įmonės atliko analizę už laikotarpius nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2019 m. rugsėjo 10 d. ir analizavo laikotarpius pasirinktinai – nuo 5 mėn. iki 1,5 metų.

Nustatydamos ir vertindamos veiklos sritis Įmonės atsižvelgė į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nuostatas, vadovavosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ir savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis.

Įmonių pasirinktos sritys buvo vertinamos pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje įtvirtintus kriterijus.

Nei viena iš Įmonių analizuotose srityse nenustatė, kad jose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. UAB „Vilniaus apšvietimas“, UAB „Vilniaus viešasis transportas“, UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ ir SĮ „Vilniaus planas“ pripažino, kad analizuotose srityse korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja, bet masto neįvardino (žr. lentelę žemiau). UAB „Grinda“, UAB „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras“, SĮ „Vilniaus atliekų sistemos administratorius“ ir SĮ „Vilniaus miesto būstas“ analizuotose srityse nustatė nedidelę korupcijos pasireiškimo tikimybę. AB „Šilumos tinklai“ analizavo dvi sritis, vienoje iš jų nustatė nedidelę korupcijos pasireiškimo tikimybę, o ką nustatė kitoje analizuotoje srityje, nenurodė. UAB „Vilniaus vandenys“ taip pat analizavo dvi sritis, tačiau aiškių išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nepateikė, nors nusimatė priemones dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo. SĮ „Susisiekimo paslaugos“ nurodė, kad analizuotoje srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra galima,

tačiau kokia, nedetalizavo. Dauguma Įmonių pateikė sprendimo būdus, kaip mažinti korupcijos tikimybę, užkirsti kelią jos plitimui bei tobulinti vidinius procesus.

Įmonė	Analizuota sritis(-ys)	Nustatyta korupcijos pasireiškimo tikimybė
UAB „Grinda“	Viešųjų pirkimų planavimas, organizavimas ir vykdymas	Korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali
UAB „Vilniaus apšvietimas“	1) Žalos, padarytos tretiesiems asmenims atlyginimas;	korupcijos pasireiškimo tikimybė <u>egzistuoja</u>
	2) Gatvės apšvietimo techninių projektų derinimas.	korupcijos pasireiškimo tikimybė <u>egzistuoja</u>
UAB „Vilniaus viešasis transportas“	Viešųjų pirkimų vykdymas.	korupcijos pasireiškimo tikimybė <u>egzistuoja</u>
UAB „Vilniaus vandenys“	1) ES fondų lėšomis pilnai ar dalinai finansuojamų investicinių projektų planavimas ir valdymas	Nenurodyta
	2) Pirkimų vykdymas.	Nenurodyta
UAB „Vilniaus vystymo kompanija“	Viešųjų pirkimų sutarčių vykdymas	Korupcijos pasireiškimo tikimybė <u>egzistuoja.</u>
UAB „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras“	Pirkimų planavimo ir iniciavimo etapai bei sutarties vykdymo etapai	Korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali
AB „Šilumos tinklai“	1) Asmenų įdarbinimas ir atlyginimų darbuotojams nustatymas;	Korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali.
	2) Nepotizmo kontrolė.	Nenurodyta.
SĮ „Vilniaus atliekų sistemos administratorius“	Rinkliavos mokėtojų prašymų darymo atleidimo nuo kintamosios rinkliavos dedamosios nagrinėjimas	Nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra nedidelė.
SĮ „Susisiekimo paslaugos“	Turto valdymas ir naudojimas	Korupcijos pasireiškimo tikimybė galima.
SĮ „Vilniaus planas“	Teritorijų planavimo detaliųjų planų rengimas	Korupcijos pasireiškimo tikimybė <u>egzistuoja.</u>

SĮ „Vilniaus miesto būstas“	Savivaldybės būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų suteikimas, asmenims ir šeimoms turintiems teisę į socialinio būstą nuomą.	Korupcijos pasireiškimo tikimybė nedidelė.
-----------------------------	---	--

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę, galima teigti, kad Įmonėse korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja viešųjų pirkimų srityje bei galimi nepotizmo atvejai personalo valdymo srityje. Įmonės, atlikdamos korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizę, vidinių korupcinio pobūdžio pažeidimų nenustatė, todėl darytina išvada, kad antikorpacinė veikla yra pakankamai efektyvi. Įmonės pažymėjo, kad, siekiant sumažinti neigiamą korupcijos riziką veiksnių įtaką, būtina stebėti jau patvirtintus vidaus teisės aktus, o kai kuriuos iš jų atnaujinti/tobulinti, juose aiškiau nustatyti darbuotojų įgaliojimus, teises ir atsakomybę, automatizuoti kai kurias procedūras, užtikrinti tinkamą jau įtvirtintų procedūrų vykdymą, taip pat vykdyti efektyvią vidaus kontrolę, plėtoti antikorpacinę kultūrą šviečiant darbuotojus, organizuojant jiems mokymus. UAB „Grinda“ nustatė, kad reikia išanalizuoti viešai skelbiamas aktualias STT rekomendacijas dėl rizikos valdymo perkančiųjų organizacijų atliekamuose pirkimuose bei svarstyti galimybę parengti nepatikimų tiekėjų sąrašą. AB „Šilumos tinklai“ numatė parengti darbuotojų etikos ir gero elgesio kodeksą, kuris turėtų nustatyti nešališkumo, interesų valdymo, nepotizmo vengimo principus.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas Savivaldybės teritorijų detaliojo planavimo srityje.

1. Savivaldybės administracijos padalinys, atsakingas už detaliojo planavimo proceso įgyvendinimą.

Savivaldybės administracijoje yra įsteigtas Savivaldybės administracijos vyriausiojo architekto skyriaus Detaliojo planavimo ir architektūros poskyris (iki 2019 m. rugsėjo 10 d. Savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento Detaliojo planavimo ir architektūros skyrius) (toliau – Poskyris), kuriam Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 10 d. 2019 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. 40- A121-23287/19(2.1.19-AD18)238/19 patvirtintuose nuostatuose nustatyti pagrindiniai uždaviniai - spręsti su teritorijų planavimu ir projektavimu susijusius klausimus, įgyvendinti Savivaldybės politiką šioje srityje bei priimti statytojų (užsakovų) prašymus ir dokumentus. Poskyris, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, vykdo šias funkcijas: dalyvauja organizuojant detaliųjų planų, finansuojamų iš Savivaldybės biudžeto, rengimą; atstovauja Savivaldybei vykdamas kitų planavimo subjektų rengiamų planavimo dokumentų atitikimą detaliesiems planams, teikia išvadas; rengia inicijavimo sutartis dėl detaliųjų planų rengimo; rengia ir išduoda planavimo sąlygas bei programas detaliesiems planams rengti; organizuoja kitų organizacijų išduodamų sąlygų detaliesiems planams rengti gavimą; tikrina detaliųjų planų atitikimą išduotoms planavimo sąlygoms ir kitiems teritorijų planavimo dokumentams; organizuoja rengiamų planavimo dokumentų svarstymą su visuomene; rengia siūlymus dėl teisės aktų, reglamentuojančių teritorijų planavimą, pakeitimų; teikia konsultacijas fiziniams ir juridiniams asmenims skyriaus vykdomos veiklos klausimais; dalyvauja Teritorijų planavimo komisijos ir Išorinės reklamos komisijos darbe; rengia Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų, Savivaldybės tarybos sprendimų projektus dėl detaliųjų planų tvirtinimo.

Poskyryje dirba 13 darbuotojų: vedėjas, 3 patarėjai, 8 vyriausieji specialistai ir vienas specialistas. Vadovaudamasis Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 41- 229/19 patvirtintu Poskyrio vedėjo pareigybės aprašymu, Poskyrio vedėjas organizuoja Poskyrio darbus ir atsako už pavedimų įvykdymą kvalifikuotai ir laiku, taip pat organizuoja ir tikrina detaliųjų planų inicijavimo sutarčių rengimą, teritorijų planavimo dokumentų sutarčių su projektuojančiomis organizacijomis sudarymą, planavimo užduočių rengimą ir planavimo sąlygų išdavimą, atlieka veiksmus, susijusius su teritorijų planavimu Teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (toliau – TPDRIS), organizuoja teritorijų planavimo dokumentų svarstymą su visuomene.

Vadovaudamiesi Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 41- 229/19 patvirtintu Poskyrio patarėjo pareigybės aprašymu, Poskyrio patarėjai: koordinuoja monitoringą dėl poreikio rengti teritorijų planavimo dokumentus; organizuoja ir tikrina TPDRIS sistemą; įvertina ir teikia pastabas bei pasiūlymus dėl detaliųjų planų inicijavimo sutarčių; atlieka veiksmus, susijusius su teritorijų planavimu TPDRIS; koordinuoja teritorijų planavimo dokumentų ir projektinių siūlymų svarstymą su visuomene; koordinuoja fizinių ir juridinių asmenų priėmimą, skundų nagrinėjimą bei konsultavimą teritorijų planavimo, architektūriniu pastatų ir viešųjų erdvių įvaizdžio klausimais; dalyvauja Teritorijų planavimo komisijoje ir kt.

Vadovaudamiesi Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 41- 229/19 patvirtintu Poskyrio vyriausiojo specialisto pareigybės aprašymu, Poskyrio vyriausieji specialistai: atlieka veiksmus, susijusius su teritorijų planavimu TPDRIS; nagrinėja fizinių ir juridinių asmenų prašymus dėl detaliojo planavimo priskirtoje teritorijoje; rengia ir teikia svarstyti medžiagą, susijusią su detaliojo planavimu priskirtoje teritorijoje, pasitarimams teritorijų ir žemės sklypų planavimo klausimais; organizuoja priskirtos teritorijos detaliojo planavimo sąlygų surinkimą, parengimą ir išdavimą; atstovauja Savivaldybei organizuojant objektų svarstymo su visuomene procesą, dalyvauja detaliųjų planų svarstyme su visuomene; kuruoja teritorijų planavimo dokumentų eigą TPDRIS sistemoje; organizuoja Teritorijų planavimo komisijos posėdžius bei dalyvauja juose; organizuoja sutarčių parengimą ir pasirašymą; pagal savo kompetenciją tikrina teritorijų planavimo dokumentų atitiktį galiojantiems teisės aktams ir Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrajam planui; viešina iš fizinių ir juridinių asmenų ir Savivaldybės administracijos padalinių gautą informaciją apie Teritorijų planavimo komisijos posėdžius Vilniaus savivaldybės tinklalapyje ir TPDRIS ir kt.

Vadovaudamasis Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 41-229/19 patvirtintu Poskyrio specialisto pareigybės aprašymu, Poskyrio specialistas: koordinuoja ir pagal savo kompetenciją sprendžia klausimus, susijusius su teritorijų detaliojo planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimu; nagrinėja fizinių ir juridinių asmenų prašymus dėl teritorijų detaliojo planavimo; rengia ir teikia svarstyti medžiagą, susijusią su teritorijų detaliojo planavimu, pasitarimams teritorijų ir žemės sklypų planavimo klausimais; rengia Savivaldybės tarybos sprendimų, mero potvarkių ir Administracijos direktoriaus įsakymų projektus ir teikia vizuoti; renka informaciją rengiant preliminarinių paramos sutarčių projektus dėl infrastruktūros teritorijų įrengimo ir perdavimo Savivaldybės nuosavybėn, keičiant žemės sklypo tvarkymo ir naudojimo režimą ir (ar) jį dalijant ar planuojant kelis sklypus; analizuoja teritorijų detaliojo planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo galimybes.

Poskyrio vykdoma detaliojo planavimo veikla pareigybės aprašymuose yra pakankamai detaliai ir išsamiai reglamentuota. Kiekvienas detalaus planavimo procese numatytas žingsnis yra priskirtas atsakingiems Poskyrio darbuotojams, kurie, esant poreikiui, vienas kitą pavaduoja, užtikrindami Poskyrio darbų tęstinumą, todėl keisti ar pildyti pareigybių aprašymus poreikio nėra.

2. Teisės aktai, reglamentuojantys detalų planavimą.

Detaliųjų planų rengimo, keitimo, koregavimo, derinimo ir tvirtinimo procesus reglamentuoja šie teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymas;
3. Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. DI-8;
4. Pasiūlymų teikimo dėl teritorijų planavimo proceso inicijavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1265;
  5. Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 (2013 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1267 redakcija);
  6. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 721.
  7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-262 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. D1-999 redakcija) patvirtintas Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalimi, detalusis planas – tai urbanizuotos arba urbanizuojamos teritorijos vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nustatomas teritorijos naudojimo reglamentas. Detalieji planai detalizuoja savivaldybės lygmens bendrajame plane ar vietovės lygmens bendrajame plane, jeigu jis parengtas, nustatytus teritorijų naudojimo privalomuosius reikalavimus, nustato užstatytų ir numatomų užstatyti teritorijų naudojimo reglamentus, taip pat suplanuoja optimalų planuojamos teritorijos inžinerinių komunikacinių koridorių tinklą.

To paties įstatymo 17 straipsnyje nustatyta, kad detalieji planai rengiami savivaldybės lygmens ar vietovės lygmens, jeigu jie parengti, bendruosiuose planuose nustatytoje urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose, kai numatomas teritorijos vystymas ir (ar) kai urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose keičiamas teritorijos naudojimo reglamentas. Detalieji planai galioja neterminuotai arba tol, kol parengiami ir patvirtinami juos keičiantys to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentai ir yra privalomi valstybės ir savivaldybių institucijoms, taip pat suplanuotoje teritorijoje veikiančioms fizinėms ir juridinėms asmenims ar kitoms organizacijoms. To paties straipsnio 4 dalyje nustatyti atvejai, kada detalieji planai nerengiami (neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose, jeigu vietovės lygmens bendruosiuose planuose nustatyti visi detaliesiems planams privalomo teritorijos naudojimo reglamento reikalavimai, Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo nustatytais atvejais ir kt.

3. Valstybės kontrolės atlikto audito teritorijų planavimo srityje išvados. 2019 m. Valstybės kontrolė atliko auditą teritorijų planavimo srityje ir 2019 m. birželio 17 d. pateikė ataskaitą Nr. VA-3. Auditavimo subjektais pasirinktos Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Kauno miesto, Palangos miesto ir Klaipėdos rajono savivaldybės. Ataskaitoje pastebėta, kad teritorijų planavimas priskirtinas prie veikų, kuriose galimai egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė. Atliktų tyrimų duomenimis tiek Lietuvos gyventojai, tiek verslo atstovai teritorijų planavimo procesą ir su juo susijusias institucijas priskiria prie korumpuotų¹. Esminiai teritorijų planavimo teisinio reglamentavimo pokyčiai

¹ Lietuvos korupcijos žemėlapis 2018; http://www.stt.lt/menu/tyrimai_ir_analizes/

įvyko 2014 m. ir buvo nukreipti į šio proceso supaprastinimą, paspartinimą. Buvo nustatyti nauji planavimo lygmenys, atsisakyta sklypinio planavimo principo, žemės valdų projektai pašalinti iš teritorijų planavimo dokumentų sistemos. Audito metu pastebėti teritorijų planavimo trūkumai ir problemos bus detaliau aptarti analizuojant detaliojo planavimo procesą Savivaldybės administracijoje.

Svarbu pažymėti, kad atlikus vidaus auditą suformuluotos rekomendacijos teritorijų planavimo procesui gerinti. Nei viena iš pateiktų rekomendacijų nebuvo skirta Vilniaus miesto savivaldybei ir tai leidžia daryti išvadą, kad Savivaldybė nėra subjektas, kuriame vykstantys teritorijų planavimo procesai kelia didelę riziką korupcijos veiksniams pasireikšti.

Savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamentas 2019 m. gegužės 25 d. raštu Nr. A51-48104/19(3.3.2.1-EM4) „Dėl valstybinio audito ataskaitos „Teritorijų planavimas“ projekto“ pateikė savo pastebėjimus dėl minėtos Ataskaitos Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Ekonomikos audito departamentui. Nurodė, kad teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros institucija, tikrindama Teritorijų planavimo komisijos suderintus teritorijų planavimo dokumentus, ypatingą dėmesį skiria viešinimo procedūrų atlikimui ir Miesto plėtros departamentui nėra žinoma faktų apie tai, kad ši institucija būtų pateikusi teigiamas Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje parengtų teritorijų planavimo dokumentų patikrinimo išvadas, jei teritorijų planavimo dokumentų viešinimas iš esmės neatitiktų teisės aktų reikalavimų. Tai buvo vienintelė Savivaldybės administracijos teikta pastaba dėl Ataskaitos teiginių apie teritorijų planavimo procesą ir jo trūkumus.

4. Detaliojo planavimo procedūra:

Detaliųjų planų rengimo procesą sudaro trys etapai: parengiamasis, rengimo ir baigiamasis. Kiekviena stadija gali būti pradėdama tik baigus ankstesnę.

2018 m. TPDRIS užregistruoti 93 detaliojo planavimo procesai Vilniaus miesto Savivaldybėje. Iš jų parengiamojo etapo stadijoje – 19; rengimo etape – 2; baigiamajame – 72. Per 2019 m. 10 mėn. TPDRIS pradėti 102 detaliojo planavimo procesai. Iš jų parengiamojo etapo stadijoje – 68; rengimo etape – 11; baigiamajame – 23.

Parengiamuoju etapu planavimo organizatorius pagal nustatytus planavimo tikslus numato planuojamą teritoriją, parengia ir patvirtina planavimo darbų programą, Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka kreipiasi į Taisyklėse nurodytas institucijas, kad šios pateiktų teritorijos planavimo sąlygas.

Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 6 straipsnyje nustatyta, kad Savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimą organizuoja savivaldybės administracijos direktorius. Fiziniai asmenys, juridiniai asmenys ar jų padaliniai, kitos organizacijos ar jų padaliniai turi planavimo iniciatyvos teisę (toliau – planavimo iniciatoriai) ir gali Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis tik savo valia ir sprendimu teikti savivaldybei ar kitų įstatymų nustatytiems specialiojo teritorijų planavimo organizatoriams pasiūlymus dėl vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimo, keitimo ar koregavimo ir (ar) finansavimo. Savivaldybės administracijos direktorius gali ir pats inicijuoti detaliojo plano rengimo, keitimo ar koregavimo procedūras, jei tai yra būtina svarbiems projektams įgyvendinti, ar viešajam interesui patenkinti.

Detalieji planai rengiami savivaldybės lėšomis, jeigu dėl detaliųjų planų rengimo finansavimo nesusitariama kitaip pagal planavimo iniciatoriaus ir savivaldybės tarpusavio sutartį, taip pat gali būti panaudotos Europos Sąjungos lėšos (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8 patvirtintų Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 245 punktą). Visgi aiškių vertinimo kriterijų, kada Savivaldybė finansuoja detaliųjų planavimą nėra. Tyrimo metu buvo pasirinktinai nagrinėti Savivaldybės lėšomis finansuojami projektai, nustatyta, kad įgyvendinat strateginiame plane nustatytus tikslus dažniausiai šios paslaugos užsakomos rengiant detaliuosius planus Vyriausybės nutarimu Savivaldybei perduotuose, patikėjimo

teise valdomuose, sklypuose. Visais nagrinėtais atvejais finansavimo klausimas buvo sprendžiamas pasitarimų pas Savivaldybės administracijos vadovybę metu.

Planavimo iniciatorius Savivaldybės administracijai turi pateikti prašymą leisti detaliojo plano rengimą, keitimą ar koregavimą. Prašymas Savivaldybės administracijai gali būti pateikiamas elektroniniu būdu arba atvykus į Savivaldybės administracijos pastatą. Abiem atvejais prašymas su visais pridėtais dokumentais yra užregistruojamas (popierinio prašymo pateikimo atveju dokumentai skanuojami ir įkeliami į Savivaldybės dokumentų valdymo informacinę sistemą „@vilys“). Prašyme planavimo iniciatorius privalo aiškiai išdėstyti planavimo tikslus, pridėti ne senesnius negu 1 mėnesio nuosavybės teisę į atitinkamus žemės sklypus patvirtinančius dokumentus, tinkamai įformintą įgaliojimą, jei prašymą paduoda įgaliotas asmuo.

Užregistruotas su visais pridėtais dokumentais prašymas perduodamas vykdyti Savivaldybės administracijos vyriausiojo architekto skyriaus Detaliojo planavimo ir architektūros skyriui.

Priėmęs ir užregistravęs prašymą Savivaldybės administracijos vyriausiojo architekto skyriaus Detaliojo planavimo ir architektūros skyriaus vyriausiasis specialistas rengia Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo projektą dėl leidimo inicijuoti detaliojo plano rengimą, koregavimą ar keitimą. Savivaldybės administracijos direktorius ar kiti įstatymų nustatyti specialiojo teritorijų planavimo organizatoriai per 10 darbo dienų nuo šio pasiūlymo gavimo dienos privalo priimti sprendimą tenkinti pasiūlymą arba motyvuotai atmesti pasiūlymą. Pasiūlymų teikimo dėl teritorijų planavimo proceso inicijavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 12659, 9 punkte nustatyta, kad planavimo iniciatoriaus pasiūlymas gali būti atmetamas tik tuo atveju, kai jis prieštarauja įstatymų ir (ar) kitų teisės aktų reikalavimams ir (ar) kitiems to paties ar aukštesnio teritorijų planavimo lygmens patvirtintiems ir galiojantiems teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams arba patvirtintiems strateginiams savivaldybės plėtros planams. Sprendimas atmesti pasiūlymą gali būti apskūstas įstatymų nustatyta tvarka.

2019 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 40-141/19 Savivaldybės administracijos direktorius įgaliojo Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoją leisti įsakymus dėl veiksmų, susijusių su detaliuoju planavimu. Vadovaujantis Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. DI-8, 167.2 papunkčiu, įsakymu dėl leidimo inicijuoti detaliojo plano rengimą yra tvirtinama planavimo darbų programa, kurioje numatomi planavimo uždaviniai, taip pat nurodomi įstatymais pagrįsti papildomi aplinkosaugos, kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimai, urbanistiniai ir architektūriniai, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo, visuomenės sveikatos saugos ar kiti teritorijos naudojimo reglamentai, nurodoma, kokie turi būti atlikti tyrimai ir galimybių studijos, ar bus atliekamas sprendinių strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, ar bus rengiamas atviras konkursas geriausiai urbanistinei idėjai atrinkti, ar bus rengiama teritorijos vystymo koncepcija, ar bus atliekamas koncepcijos nepriklausomas profesinis vertinimas. Detalūs reikalavimai planavimo darbų programai nustatyti Taisyklių 258 punkte. Taisyklių 272 punkte nustatyta, kad planavimo organizatorius ar jo įgaliotas savivaldybės vyriausiojo architekto funkcijas atliekantis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas parengia planavimo sąlygas ir kreipiasi į Taisyklėse nurodytas institucijas prašydamas pateikti planavimo sąlygas. Į suinteresuotas institucijas dėl planavimo sąlygų pateikimo, gali kreiptis ir asmenys, Teritorijų planavimo įstatymo numatyta tvarka turintys teritorijų planavimo iniciatyvos teisę ir pasirašę inicijavimo sutartį. Savivaldybės pasirašytose teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartyse įtraukiamas įgaliojimas iniciatoriams kreiptis į minėtas institucijas. Subjektų, teikiančių planavimo sąlygas, sąrašas pateikiamas Taisyklių 274 punkte.

Pasirašytas įsakymas kartu su visa medžiaga yra įkeliamas į TPDRIS, kuri leidžia visą detaliojo teritorijų planavimo procesą vykdyti elektroniniu būdu. Tai yra labai patogu, nes visus elektroninius dokumentus, pasirašytus elektroniniu parašu su visais prie jų pridedamais dokumentais galima teikti ir gauti atsakymus per interneto portalą www.tpdris.lt. Naudojantis TPDRIS sistema galima nuotoliniu būdu pateikti sprendimus dėl detaliojo plano rengimo pradžios ir planavimo tikslų, planavimo darbų programą, parengti ir išduoti teritorijų planavimo sąlygas, teikti kitus parengiamojo ir rengimo etapų dokumentus, viešinti detaliojo plano sprendinius. Atsižvelgiant į tai, kad visas šis procesas yra skaitmenizuotas, asmuo, teikiantis prašymą dėl paslaugos gavimo, asmeniškai nekontaktuoja su Savivaldybės administracijoje šią paslaugą teikiančiais darbuotojais, negali jiems daryti jokio poveikio arba spaudimo, negali daryti įtakos šio proceso eigai.

Priėmus sprendimą rengti, keisti ar koreguoti siūlomą teritorijų planavimo dokumentą, planavimo iniciatoriai su Savivaldybės administracijos direktoriumi sudaro teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartį, numatančią teritorijų planavimo dokumento rengimą, keitimą, koregavimą ir (ar) finansavimą (jeigu kitokia teritorijų planavimo dokumentų finansavimo tvarka nenustatyta kituose specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančiuose teisės aktuose). Popierinę inicijavimo sutartį pasirašo įgaliotas Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas ir planavimo iniciatorius. Teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartis skelbiama viešai Savivaldybės ar kitų įstatymų nustatyto specialiojo teritorijų planavimo organizatoriaus interneto svetainėje <https://vilnius.lt/lt/savivaldybe/miesto-pletra/teritoriju-planavimo-viesumas/>. TPDRIS visuomenės nariai gali teikti pasiūlymus ir gauti planavimo organizatoriaus atsakymus. Detaliojo plano derinimas, tikrinimas, tvirtinimas ir registravimas per šią informacinę sistemą sudaro galimybę detaliojo planavimo paslaugas teikti „vieno langelio“ principu. Galima ne tik pateikti prašymą, bet ir gauti paslaugos rezultatą nuotoliniu būdu.

Pasiūlymų teikimo dėl teritorijų planavimo proceso inicijavimo tvarkos aprašo 11 punkte nustatyta, kad planavimo organizatorius, priėmęs sprendimą dėl teritorijų planavimo dokumento rengimo, keitimo ar koregavimo ir (ar) finansavimo ir planavimo tikslų teritorijų planavimo proceso inicijavimo pagrindu, per 5 darbo dienas raštu apie tai praneša planavimo iniciatoriui, pateikdamas inicijavimo sutarties projektą ir nuroydamas šios sutarties pasirašymo vietą ir laiką. Terminas sutarčiai pasirašyti negali būti ilgesnis kaip 10 darbo dienų nuo tokio pranešimo pateikimo planavimo iniciatoriui.

Per 2019 metų 10 mėn. VMSA iš viso buvo pasirašytos 86 teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartys, iš jų tik 5 dėl naujų detaliųjų planų rengimo, 8 atvejais pasirašytos detaliųjų planų ir jų sprendinių keitimo sutartys, viena sutartis dėl specialiojo plano rengimo inicijavimo, viena – dėl detaliojo plano sprendinių koregavimo įgyvendinimo, likusios sutartys – dėl detaliųjų planų sprendinių koregavimo. Vyriausybės patvirtinto Pasiūlymų teikimo dėl teritorijų planavimo proceso inicijavimo tvarkos aprašo 11 punkte nustatyta, kad planavimo organizatorius, priėmęs sprendimą dėl teritorijų planavimo dokumento rengimo, keitimo ar koregavimo ir (ar) finansavimo, per 5 darbo dienas raštu apie tai praneša planavimo iniciatoriui, pateikdamas inicijavimo sutarties projektą ir nuroydamas šios sutarties pasirašymo vietą ir laiką. Terminas sutarčiai pasirašyti negali būti ilgesnis kaip 10 darbo dienų nuo tokio pranešimo pateikimo planavimo iniciatoriui. Patikrinus visas 2019 metais pasirašytas sutartis nustatyta, kad 12 iš jų pasirašytą per nustatytą 15 darbo dienų (t. y. 3 savaitių) po sprendimo priėmimo laikotarpį.

Dvi detaliųjų planų inicijavimo sutartys pasirašytos per 2,5 – 3 mėn. po sprendimo priėmimo. Visos 8 detaliųjų planų ir jų sprendinių keitimo inicijavimo sutartys pasirašytos vėliau, nei nustatyta (5 atvejais vėluota 5 – 15 darbo dienų, vienu atveju 2 mėn., vienu 5 mėn. ir vienu 10,5 mėn.). Iš 71

detalesnių planų ir jų sprendinių koregavimo inicijavimo sutarčių 20 vėlavo iki mėnesio, likusios – nuo 1 mėn. iki 5 mėn., vienu atveju – 7,5 mėn.).

Teritorijų planavimo inicijavimui sutartys	Iš viso sudaryta sutartys 2019 metais	Sutartys pasirašytos teisės aktais nustatytame terminą	Sutartys pasirašytos ilgesnį, nei nustatytas teisės aktais terminą
Dėl DP rengimo	5	3	2
Dėl detaliųjų planų ir jų sprendinių keitimo	8	0	8
Dėl detaliųjų planų ir jų sprendinių koregavimo	71	8	63
Dėl specialiojo plano rengimo	1	1	-
Dėl detaliojo plano sprendinių koregavimo įgyvendinimo	1	-	-
Iš viso	86	12	73

Vis tik vien pavėluotas sutarčių pasirašymas negali būti vertinamas kaip korupcinis veiksnys. Savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architekto skyriaus specialistai nurodė šias vėlavimo pasirašyti sutartis priežastis:

1) 2014 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 30-396 patvirtintoje Teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutarties formoje yra keletas punktų, dėl kurių prašymas sudaryti sutartį gali būti pateiktas pavėluotai: a) reikia nurodyti pasirinktą detaliojo plano rengėją; b) reikia pateikti Valstybinės mokesčių inspekcijos pažymą apie sumokėtus mokesčius. Iniciatorius, pateikdamas prašymą leisti rengti teritorijų planavimo dokumentą inicijavimo pagrindu, daugeliu atvejų dar neturi pasirinkęs rengėjo (nes nežino ar bus leista įgyvendinti pageidaujamus planavimo tikslus), be to, prie šio prašymo, nereikalaujama pateikti duomenų apie sumokėtus mokesčius.

2) parengus sprendimą, sutartis negali būti parengta automatiškai, nes jos sudarymui galioja Civilinio kodekso nuostatos, pagal kurias jokie veiksmai konkrečioje teritorijoje negali būti atliekami be bendrasavininkų sutikimo, susitarimo ar įgaliojimo. Tokie dokumentai prie prašymo dažnai būna nepateikti. Pasitaiko, kad sužinoję apie priimtą sprendimą bendrasavininkai arba gretimų sklypų savininkai išreiškia nepasitenkinimą (žodžiu ar raštu) priimtu sprendimu, o trečiųjų asmenų interesų ignoravimas priveda iki didelių konfliktų ir teisminių ginčų.

3) parengus sutarties projektą, Iniciatoriai ar jų įgalioti rengėjai informuojami nurodytais kontaktais apie parengtus sutarčių projektus, tačiau pasirašyti sutarties kartais atvyksta ir po ilgo laiko.

Pavyzdys: 2018 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. A30-1902/18(2.1.22E-TD2) priimtas sprendimas koreguoti galiojantį detalų planą sklypuose Smilgų g.8, 8A, 8B ir (kad. Nr. 0101/0012:454). Prašymas parengti sutartį A50-31025/19 pateiktas 2019 m. spalio 23 d. Sutartis parengta ir sutarties rengėjo pasirašyta 2019 m. spalio 30 d. Iniciatoriai sutarties dar nepasirašė.

Dėl visų šių aplinkybių darytina išvada, kad sutarčių pasirašymas kartais vėluoja ne dėl darbuotojų ar sutarčių rengėjo kaltės, tačiau vien kitų asmenų netinkamais veiksmais negalima paaiškinti tokio didelio vėlavimų skaičiaus, turint omeny, kad nemaža dalis jų vėlavo po kelis mėnesius.

Sekantis žingsnis – planavimo iniciatorius (praktikoje tai dažniausiai atestuotas projektuotojas, nurodytas inicijavimo sutartyje) įkelia į TPDRIS parengtus detaliojo planavimo sprendinius ir teikia juos atitinkamų institucijų pritarimui. Derinančios institucijos yra: Savivaldybės administracija, Vilniaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba, Aplinkos apsaugos agentūra, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Savivaldybės administracijos miesto tvarkymo ir aplinkos apsaugos skyrius, Savivaldybės įmonės „Vilniaus planas“, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT), Savivaldybės administracijos Vyriausiojo architekto skyrius, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos ir kt. Per TPDRIS visoms derinančioms institucijoms yra išsiunčiamas prašymas pritarti detaliojo plano sprendiniams. TPDRIS sutvarkyta taip, kad būtų laikomasi nustatytų terminų, todėl institucijai per nustatytą terminą nepateikus išvados ar protokolo dėl detaliojo planavimo dokumento derinimo, ar patikrinimo išvados, šie dokumentai derinami automatiškai. Jeigu per nustatytą terminą nebūna išduotos teritorijų planavimo sąlygos, TPDRIS sistemoje laikoma, kad institucija sąlygų nenustato, todėl planavimo organizatorius ar iniciatorius turi teisę toliau vykdyti procesą. Šiuo atveju procesas nėra stabdomas, vyksta operatyviai ir paslaugos gavėjas tiksliai žino paslaugos gavimo datą. Tačiau yra kita problema – dėl didelio gaunamų prašymų leisti rengti žemės sklypų pertvarkymo projektą skaičiaus Vilniaus mieste (ypač padidėja vienam Savivaldybės administracijos darbuotojui atostogų metų) nespėjama laiku peržiūrėti visų prašymų ir prie pridėtos dokumentacijos.

Savivaldybės ir vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus derina Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. 30-2699/19 „Dėl Teritorijų planavimo komisijos sudarymo“ (iki 2019 m. spalio 21 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 30-614 sudaryta Teritorijų planavimo komisija) Teritorijų planavimo komisija (toliau – Komisija), kurios sudėtyje yra Savivaldybės vyriausiasis architektas, priešgaisrinės apsaugos, aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, saugomų teritorijų, kultūros paveldo ir kitų planavimo sąlygas išdavusių institucijų atstovai. Komisijos posėdžiai vyksta vieną ar du kartus per mėnesį, atsižvelgiant į svarstomų projektų skaičių. Vieno posėdžio metu išnagrinėjami vidutiniškai 7 skirtingo pobūdžio projektai, pvz. vieno posėdžio metu Komisija gali svarstyti klausimus dėl gatvių sankirtos detaliojo plano korekcijos, teritorijos detaliojo plano statinių statybos zonos ir ribų koregavimo, įvažiavimų į automobilių parkavimo zonos koregavimo, detaliojo plano užstatymo zonos ir statybos ribų koregavimo ir kitų. Institucijoms pritarus, TPDRIS automatiškai yra sugeneruojama Teritorijų planavimo komisijos) derinimo pažyma, kurioje atsispindi visų derinančių atitinkamo detaliojo plano sprendiniams institucijų pritarimas arba nepritarimas, kuri projektuotojo siunčiama Valstybinei teritorijų planavimo inspekcijai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VTPSI) arba NŽT (prašymas patikrinti teritorijų planavimo dokumentą).

Valstybinio audito ataskaitoje „Teritorijų planavimas“ pastebėta, kad detaliojo teritorijų planavimo procedūros parengiamasis ir rengimo etapai Savivaldybės administracijoje taip pat vyksta ne be problemų ir esamas teritorijų planavimo procesas neužtikrina, kad teritorijų planavimo dokumentai būtų parengti laiku ir kokybiškai. Įvertinus 101 teritorijų planavimo dokumentą (kiek jų buvo parengta Savivaldybės administracijoje, Ataskaitoje nenurodyta) nustatyta, kad juos rengiant į atitinkamus subjektus dėl planavimo sąlygų išdavimo kreiptasi 735 kartus, automatiniai pritarimai sugeneruoti 34 proc. atvejų. 12 procentų dokumentų institucijos turėjo išduoti planavimo sąlygas, bet to nepadarė, pasinaudojo automatiniu pritarimu. Vėlesnėje – derinimo stadijoje – šios institucijos pateikė reikalavimus, taip grąžindamos dokumentus į parengiamąjį planavimo procedūros etapą. Daugiausia (80 proc.) automatinį pritarimą išduoti planavimo sąlygas sugeneruota po kreipimosi į NŽT. Be to, derinimo stadijoje 8 iš 101 audito metu tikrintų dokumentų institucijos, nedalyvavusios

parengiamajame etape, pateikė naujus reikalavimus. Dėl tokios ydingos praktikos derinimo stadija ilgėjo iki 6 kartų.

Detalaus plano rengėjui atlikus prieš tai aprašytus detaliojo planavimo etapus, atskiru prašymu pradedamas baigiamasis etapas, kurio metu atliekamos paskutinės detaliojo planavimo procedūros ir baigiamas visas detalaus planavimo procesas. Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 25 straipsnio 6 dalimi, baigiamąjį detaliojo planavimo etapą sudaro teritorijų planavimo dokumento sprendinių svarstymo ir derinimo stadija, į kurią įeina viešas svarstymas, derinimas su kompetentingomis institucijomis, ginčų svarstymas, bei teritorijų planavimo dokumento tvirtinimo stadija, kurios metu detalusis planas tikrinamas valstybinę teritorijų planavimo priežiūrą atliekančioje institucijoje, tvirtinamas ir registruojamas teritorijų planavimo registre. Taisyklių penktajame skirsnyje detalizuojamas baigiamojo etapo atlikimas. Detalaus plano viešinimas atliekamas pagal Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatus bendrąja ar supaprastinta tvarka. Supaprastinta viešinimo procedūros tvarka taikoma detaliųjų planų koregavimo atvejais. Atlikus viešinimo procedūrą, kuri trunka 10 darbo dienų, detalusis planas teikiamas derinti Teritorijų planavimo komisijai. Toliau, suderintas detalus planas kartu su komisijos posėdžio protokolu teikiamas tikrinti VTPSI. Minėtai institucijai patikrinimo akte pritarus teikimui tvirtinti detalųjį planą, jis kartu su įsakymu pateikiamas Savivaldybės administracijos direktoriui tvirtinti.

Atlikęs patikrinimą ir nenustatęs pažeidimų, tikrintojas TPDRIS išduoda patikrinimo aktą, kurio pagrindu planavimo iniciatorius pateikia prašymą patvirtinti detaliojo plano sprendinius. Savivaldybės administracija rengia įsakymą dėl detaliojo plano patvirtinimo, kurį pasirašo įgaliotas Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas. Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių 309 punkte nustatyta, kad planavimo iniciatorius, savivaldybės administracijos direktoriui nepatvirtinus detaliojo plano per 5 darbo dienas nuo teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos detaliojo plano patikrinimo akto gavimo dienos arba atsisakius tvirtinti ir nepranešus atsisakymo motyvų, turi teisę kreiptis į VTPI, kad jos pareigūnai pradėtų nusižengimų teiseną, taip pat kreiptis į teismą su prašymu įpareigoti savivaldybės administracijos direktorių priimti sprendimą tvirtinti arba motyvuotai atsisakyti tvirtinti detalųjį planą. Šių taisyklių 311 punkte nustatyta, kad detaliojo plano tvirtinimo teisės aktas ir juo patvirtintas detalusis planas įsigalioja kitą dieną po jo įregistravimo ir paskelbimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo registre, jei sprendime dėl detaliojo plano patvirtinimo nenustatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data.

Valstybinio audito ataskaitoje „Teritorijų planavimas“ pastebėta, kad nesilaikoma baigiamojo teritorijų planavimo etapo stadijų terminų, t. y. iki 234 darbo dienų vėluojama tvirtinti 28 proc. ir 240 darbo dienų – registruoti 59 proc. teritorijų planavimo dokumentų (iš 101 patikrinto²). Tai ne tik ilgina teritorijų planavimo procesą, bet ir didina administracinę naštą šiame procese dalyvaujantiems asmenims bei institucijoms, jų teisėtiems lūkesčiams ir investicijoms į teritorijų vystymą. Nustatyta, kad dažniausiai tvirtinti vėlavo Vilniaus m. savivaldybė. Pagrindinės specialistų nurodomos vėlavimų priežastys – didelis darbo krūvis, personalo kaita, TP dokumento sprendinių įgyvendinimo sutarties paruošimui skiriamas laikas.

Pavyzdžiai:

2017 m. kovo 23 d. VTPSI patikrino teritorijų planavimo dokumentą ir planavimo iniciatorius tą pačią dieną pateikė jį tvirtinti. Vilniaus m. savivaldybės administracija ši

² Kiek iš tikrintų dokumentų buvo rengti Vilniaus miesto savivaldybės, Ataskaitoje nenurodyta, todėl išvada darytina tik apie bendras vėlavimo tvirtinti dokumentus tendencija.

dokumentą patvirtino 2017 m. liepos 24 d., t. y. 77 darbo dienomis vėliau. Administracijos nurodomos vėlavimo priežastys – laiku nepateikta dokumentų spausdintinė byla, virš mėnesio trukęs dokumento vizavimas administracijoje.

2017 m. liepos 19 d. VTPSI patikrino teritorijų planavimo dokumentą ir tą pačią dieną organizatorius pateikė prašymą jį tvirtinti. Dokumentas buvo patvirtintas 2018 m. birželio 18 d., t. y. 225 darbo dienomis vėliau numatyto termino. Nurodyta priežastis – užtruko dokumento sprendinių įgyvendinimo sutarties pasirašymas.

Planuojant teritorijas, siekiama subalansuoti Vilniaus teritorijos raidą; formuoti pilnavertę, sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką, infrastruktūros sistemų plėtojimo politiką; rezervuoti (nustatyti) teritorijas infrastruktūros ir kitų veiklos sričių, skirtingų rūšių žemės naudmenų plėtrai; saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, tarp jų ir rekreacijos išteklius; palaikyti ekologinę pusiausvyrą arba ją atkurti; suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, visuomenės, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos ir žemės sklypų naudojimo bei veiklos šioje teritorijoje plėtojimo sąlygų; skatinti investicijas socialinei ekonominei raidai. Todėl savivaldybė finansuoja miesto plėtros šia linkme užtikrinantį detalių planavimą, kai yra visuomeninis interesas, kai projektuojami gyvenamieji kvartalai, Savivaldybė turi numatyti ugdymo įstaigas, religinių apeigų vietas, želdynus, gatves, su tikslu, kad būtų išvengti galimi būsimų gyventojų nesutarimai.

Detaliųjų planų keitimo ar korektūros procedūra.

Detaliųjų planų keitimą ir koregavimą organizuoja Savivaldybės administracijos direktorius. Detalieji planai keičiami planavimo organizatoriaus sprendimu dėl detaliojo plano keitimo, taikant Teritorijų planavimo įstatyme ir Taisyklėse numatytą detaliųjų planų rengimo procesą ir tą pačią detaliojo plano tvirtinimo procedūrą. Iniciatyvos teisę siūlyti planavimo organizatoriui keisti detalių planą teisės aktuose nustatyta tvarka turi fiziniai, juridiniai asmenys ar jų padaliniai, kitos organizacijos ar jų padaliniai. Detalieji planai keičiami tais atvejais, kai Savivaldybės administracijos direktorius nusprendžia iš esmės keisti detaliojo plano sprendinius arba kai planuojami keisti detaliojo plano sprendiniai susiję su visuomenės (viešuoju) interesu. Konkrečiu atveju planavimo organizatorius nusprendžia, ar detalusis planas turi būti keičiamas, ar jo sprendiniai gali būti koreguojami. Visa tai nustatyta Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių 312-315 punktuose. Tų pačių taisyklių 318 punkte išvardinti papildomi atvejai, kai galiojantys detalieji planai gali būti koreguojami: kai numatomas detaliojo plano sprendinių keitimas atitinka nustatytus planavimo tikslus ir uždavinius; kai priimtas atitinkamas teismo sprendimas; Savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu techninio projekto rengimo metu, jei koregavimas nepažeidžia įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, aukštesnio lygmens kompleksinio ar specialiojo teritorijų planavimo dokumento sprendinių ir jei detaliojo plano koregavimui raštu pritarė visi žemės sklypo valdytojai ir naudotojai bei Teritorijų planavimo komisija. Detaliojo plano sprendinių koregavimo metu privaloma laikytis reikalavimo nepažeisti ir nesuvaržyti trečiųjų asmenų teisių ir teisėtų interesų labiau, negu iki tokių korekcijų atlikimo, arba turi būti gauti šių asmenų rašytiniai sutikimai (susitarimai) dėl detaliojo plano sprendinių koregavimo.

Koreguojamų detaliųjų planų viešinimo procedūrų tvarka yra supaprastinta. Ji nustatyta Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079, VIII skyriuje. Šuo atveju yra sutrumpinama viešinimo procedūrų trukmė ir netaikomos konsultavimosi su suinteresuota visuomene ar viešo svarstymo procedūros.

Informacijos viešinimas.

Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatai nustato teritorijų planavimo dokumentų viešinimo procedūrų bendrąją ir supaprastintą tvarką, atsižvelgiant į teritorijų planavimo dokumento rūšį ir lygmenį.

Siekiant užtikrinti visuomenės interesų teritorijų planavime įgyvendinimą, teisės aktuose nustatyta prievolė viešinti visus rengiamus teritorijų planavimo dokumentus. Visuomenei turi būti sudaromos sąlygos susipažinti su rengiamu dokumentu, teikti dėl jo siūlymus ir pastabas.

Atsižvelgiant į Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių 300 punkte planavimo organizatoriui nustatytą pareigą užtikrinti teritorijų planavimo viešinimą, Savivaldybės administracijos interneto svetainės skiltyje „Miesto plėtra“, pasirinkus skilties dalį „Teritorijų planavimo viešumas“ interesantas yra nukreipiamas į puslapį, kuriame skelbiami sprendimai dėl teritorijų planavimo: sprendimai pradėti rengti detaliuosius planus, sprendimai dėl detaliųjų planų patvirtinimo, sprendimai dėl viešinimo procedūrų pradžios ir pan. Poskyryje yra paskirtas atsakingas asmuo, kuris viešina visus dokumentus, susijusius su teritorijų planavimu.

Savivaldybės administracijos interneto svetainės skiltyje „Miesto plėtra“, pasirinkus skilties dalį „Teritorijų planavimo komisijos posėdžiai“ interesantas yra nukreipiamas į puslapį <https://vilnius.lt/lt/savivaldybe/miesto-pletra/teritoriju-planavimo-komisijos-posedziai/>, kuriame yra skelbiami įvykusių ir būsimų minėtos komisijos posėdžių datos, vieta ir svarstyti/planuojamų svarstyti klausimų sąrašas.

Savivaldybės administracijos internetinės svetainės skiltyje „Miesto plėtra“, pasirinkus skilties dalį „Teritorijų planavimo viešumas“ interesantas yra nukreipiamas į puslapį <https://vilnius.lt/lt/savivaldybe/miesto-pletra/teritoriju-planavimo-viesumas/>, kuriame yra viešinami visi detalieji planai, kurie buvo patvirtinti.

Visa informacija yra prieinama visuomenei, lengvai surandama ir pakankamai gausiai ir aiškiai išdėstyta. Taip įgyvendinamos Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų reikalavimai. Aktyvūs visuomenės nariai gali ištraukti į Savivaldybės miesto plėtros klausimų svarstymą, įtakoti atitinkamų sprendimų priėmimą.

Išvados:

1. Dėl detaliojo planavimo procedūros perkėlimo į elektroninę erdvę kontaktas su paslaugos gavėjais yra minimalus, žmogiškojo faktoriaus įtaka iš esmės eliminuojama;
2. viena iš silpnųjų detaliojo planavimo proceso grandžių – terminų nesilaikymas pasirašant teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartis. Nors terminų nesilaikymui įtakos turi išorės faktai (trečiųjų asmenų skundai, pareiškėjų neatvykimas laiku pasirašyti sutartį, teisės aktų netobulumas), vien jais vėlavimo, ypač užsitęsiančio ir kelis mėnesius, pateisinti negalima;
3. išlieka tikimybė priimti šališkus sprendimus nustatant, kokiais atvejais detaliojo planavimo procedūra bus finansuojama iš Savivaldybės lėšų, nes labai aiškių kriterijų, pagal kuriuos priimami sprendimai, nėra.

Išvada: Vilniaus miesto savivaldybėje detaliojo teritorijų planavimo srityje nustatyta nedidelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Darbo grupės vadovo pavaduotoja

Giedrė Ūdraitė

Darbo grupės narės:

Božena Bevza

Renata Michalkevičienė

Aistė Paludnevičiūtė